

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ที่ประเทศไทยต้องประสบปัญหา ทั้งวิกฤตเศรษฐกิจ การเงินโลก วิกฤตเศรษฐกิจในประเทศ และวิกฤตการเมือง ทั้งยังส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจของประเทศ แม้จะมีปัญหาที่กล่าวมา สิ่งหนึ่งที่ยังทำให้ประเทศไทยยังสามารถพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจได้ คือ การขยายตัวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยข้อมูลในอดีตของบริษัทจดทะเบียนไทยในตลาดหลักทรัพย์ มีรายได้รวมเติบโตต่อเนื่องในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี และมีอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นสูงต่อเนื่องในอัตราร้อยละ 13 ต่อปี ขณะที่ยังคงมีการลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์ถาวรโดยตลอด ทั้งนี้ ในบรรดาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ บริษัทใน SET100 มีบทบาทและความสำคัญในตลาดหลักทรัพย์ไทยเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยมีมูลค่าตลาดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75 ในปี 2549 เป็นร้อยละ 85 ในปี 2554 และยังมีผลการดำเนินงานโดยเฉลี่ยที่โดดเด่นกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยรวม

ปี พ.ศ.2555 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ มีการดำเนินธุรกิจที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2554 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยประสบวิกฤตอุทกภัย โดยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ มีกำไรสุทธิรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.47 และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ มียอดขายเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.94 จากปี พ.ศ.2554 มาอยู่ที่ 10,493,054 ล้านบาท และต้นทุนการผลิตปรับตัวสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 14.78 ส่งผลให้กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.28 มาอยู่ที่ 1,882,699 ล้านบาท นอกจากนี้ผลประกอบการในปี พ.ศ.2555 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังมีผลประกอบการที่ดีขึ้น บริษัทที่มีกำไรมีจำนวน 448 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 82.50 ของจำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 81.68 ในปี พ.ศ.2554 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเรื่องบริษัทที่มีกำไรสุทธิมีจำนวน 363 บริษัท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2554 คิดเป็นร้อยละ 66.85 ของจำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ทั้งหมด รวมทั้งการพิจารณาด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ในปี พ.ศ.2555 ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.4 และโดยเฉพาะช่วงไตรมาสสุดท้ายของปีที่มีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 18.9 ซึ่งมีแนวโน้มที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาองค์ประกอบสำคัญของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) จะเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่อยู่ในกลุ่ม

ของพลังงานและการเงินมีสัดส่วนมูลค่าตลาดในตลาดหุ้นร้อยละ 45 คิดเป็นร้อยละ 9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และกลุ่มภาคอุตสาหกรรมรวมกับกลุ่มภาคเกษตรกรรมที่มีสัดส่วนมูลค่าตลาดในตลาดหุ้นร้อยละ 13 คิดสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) สูงถึงร้อยละ 53 (ศิริยศ จุฑานนท์, 2555)

เมื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีการขยายตลาดอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ทางด้านธุรกิจที่รองรับต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมือง ที่ส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเติบโตในการดำเนินธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ในอนาคต ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องทำการปรับตัวเพื่อสนับสนุนให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน

นอกจากกลยุทธ์ทางด้านธุรกิจที่จะช่วยให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีการพัฒนาทางด้านการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนนอกจากประเด็นในทางด้านเศรษฐกิจแล้ว บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ยังต้องให้ความสำคัญต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการสานสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม กลยุทธ์ที่จะทำให้เกิดการสานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และสังคม คือการนำมาตราฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO26000: Social Responsibility) ซึ่งมีแนวคิดมาจาก ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility : CSR) เพื่อให้บริษัทของค์กรหน่วยงานและสถาบันทั่วโลก รวมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรได้เพิ่มความตระหนักและสร้างความเข้าใจในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคม มาตราฐานดังกล่าวเป็นข้อแนะนำหลักการและวิธีการของความรับผิดชอบต่อสังคมที่องค์กรพึงปฏิบัติด้วยความสมัครใจ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยสมัครใจและไม่ใช่มาตราฐานเพื่อการรับรอง ซึ่งประกอบด้วย 7 ข้อกำหนด ได้แก่ การกำกับดูแลองค์กร (Organizational Governance) สิทธิมนุษยชน (Human Rights) การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labor Practices) สิ่งแวดล้อม (Environment) การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices) ประเด็นด้านผู้บริโภค (Consumer Issues) และการมีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชน (Community Involvement and Development)

ข้อกำหนดของมาตราฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำคัญและมีบทบาทต่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แตกต่างกันไป ผู้ศึกษาจึงมีแนวความคิดที่จะนำข้อกำหนดความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละข้อซึ่งส่งผลต่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยโดยมุ่งเน้นที่จะประเมินความสำคัญเพื่อชี้วัดถึงข้อกำหนดที่สำคัญที่สุดจากความคิดเห็นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยนำเทคนิคกระบวนการลำดับ

ชั้นเชิงวิเคราะห์ ในการใช้น้ำหนักความสำคัญของข้อกำหนดมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้ง 7 ข้อกำหนด โดยจะส่งผลให้เห็นถึงลำดับความสำคัญที่ผู้ประกอบการที่มีต่อข้อกำหนดมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้ผลลัพธ์จากการวิจัยจะช่วยให้องค์กรรู้ถึงความสำคัญของการพัฒนาองค์กรตามข้อกำหนดมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมตามแต่ละหัวข้อ เพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการดำเนินงานได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิผลดีที่สุดต่อองค์กร สามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดความเสี่ยงจากมาตรการกีดกันทางการค้าเพื่อการขยายตัวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินการมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปัจจุบัน
2. เพื่อประเมินความคิดเห็นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และจัดลำดับความสำคัญที่มีต่อข้อกำหนดมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO26000 โดยใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการดำเนินการมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขอบเขตของงานวิจัย

กลุ่มเป้าหมายสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่อยู่ในกลุ่ม SET100 แบ่งเป็น 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่

1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
2. กลุ่มธุรกิจการเงิน
3. กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม
4. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
5. กลุ่มทรัพยากร
6. กลุ่มบริการ
7. กลุ่มเทคโนโลยี

ข้อตกลงเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างของการเก็บข้อมูลจะเป็นกลุ่มรายชื่อบริษัทจดทะเบียนใน SET100 ซึ่งหมายถึง บริษัทที่ได้ผลประเมินในระดับ "ดี" ขึ้นไป ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงระยะเวลาระหว่าง 1 กรกฎาคม 2556 ถึง 31 ธันวาคม 2556 มีจำนวน 100 บริษัท

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000) หมายถึง มาตรฐานระหว่างประเทศที่กำหนดโดยองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization: ISO) เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) แก่องค์กรทุกประเภททั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและในประเทศกำลังพัฒนา ในการสนองตอบความต้องการของสังคมที่ให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับการประกอบการอย่างรับผิดชอบต่อสังคม
2. การกำกับดูแลองค์กร หมายถึง ระบบที่องค์กรใช้ตัดสินใจ โดยบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งคำนึงถึงความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความโปร่งใสในการดำเนินงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการตัดสินใจและนำไปปฏิบัติ
3. สิทธิมนุษยชน หมายถึง การยอมรับถึงความสำคัญและเคารพต่อสิทธิมนุษยชนขององค์กร โดยเบื้องต้นคือการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
4. การปฏิบัติด้านแรงงาน หมายถึง การสร้างงาน รวมถึงการจ่ายค่าจ้าง และการให้ค่าตอบแทนอื่นๆที่เกิดจากการทำงานขององค์กร
5. สิ่งแวดล้อม หมายถึง องค์กรควรมีแนวคิดเชิงบูรณาการเพื่อพิจารณาปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมมาประกอบในการตัดสินใจและการดำเนินการต่างๆ ขององค์กร
6. การปฏิบัติที่เป็นธรรม หมายถึง การนำหลักจริยธรรมไปใช้กับองค์กรอื่น การปฏิบัติที่เป็นธรรมยังรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับหน่วยงานอื่นๆทั้งภาครัฐและเอกชน
7. ประเด็นด้านผู้บริโภค หมายถึง การให้ความรู้และสารสนเทศที่ถูกต้องต่อผู้บริโภค มีการใช้สารสนเทศด้านการตลาดและกระบวนการในการทำข้อตกลงที่มีความยุติธรรม โปร่งใส และมีประโยชน์ สนับสนุนการบริโภคที่ยั่งยืน และการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงได้จากทุกส่วน รวมทั้งการตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อผู้ที่ด้อยโอกาส และผู้ที่เสียเปรียบ

8. การพัฒนาชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมช่วยสนับสนุน ประกอบด้วยการสร้างการจ้างงานและสร้างความหลากหลายในกิจกรรมเชิงนิเวศเศรษฐกิจ รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยี ให้กับชุมชนที่ตั้งอยู่

9. กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ หมายถึง เทคนิคที่มีกระบวนการของการตัดสินใจเลือก หรือเรียงลำดับทางเลือกในการตัดสินใจที่ซับซ้อน โดยสร้างรูปแบบของการตัดสินใจให้เป็นโครงสร้างลำดับชั้น เป็นการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์โดยมีการเปรียบเทียบเป็นคู่ เมื่อมีเกณฑ์ในการพิจารณาหลายเกณฑ์ และนำข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ตัดสินใจมาวิเคราะห์หาแนวทางเลือกที่เหมาะสม

10. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ ตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2517 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ทำหน้าที่เป็นตลาดรองเพื่อแลกเปลี่ยนซื้อขายตราสารทุน ของบริษัทต่างๆ ที่ขึ้นทะเบียนไว้ และเพื่อให้สามารถระดมเงินทุนเพิ่มเติมจากสาธารณะได้โดยสะดวก ปัจจุบันการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535